

השוכר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא

בא זאב וטרף. נשעת משלמת ואכיל ור' יהודה היא דאמר זאב אחד אונס: אי הכי אמאי פטור תחילתו בפשיעה וסופו באונס הוא. ואי לאכיל נמי דמוק' לה בעידנא דעילי אינשי מי ניהול והא מ"מ אס' היה יכול להליל חייב אלמא תחילתו בפשיעה הוא וי"ל דלא חשיב ליה פשיעה אלמא גניבה ואצידה ויש ללמוד מכאן דתחילתו דכעין גניבה ואצידה וסופו בזאנס דפטור ומהא דאמר רב בהמפקד (לעיל דף לו. ושם) אפי' שומר שטר ששומר לשומר חנם פטור לפי ששטר לנן דעת אין ראייה דאפילו סבר רב תחילתו דכעין גניבה ואצידה וסופו בזאנס חייב אפילו הכי פטור דאין לנו לומר שדלא שומר חנם לא ישמור מנגיבה ואצידה רק מפשיעה והוה ליה תחילתו דכעין גניבה ואצידה אלמא סתם בן דעת רביל לשמור הרבה אפילו מדברים שאינו חייב ושמת אפילו מסרו לשומר חנם ופטריה מפשיעה פטור דלא חשיב תחילתו בפשיעה דהכי: איבעי דף דעבורי חדא חדא. נראה דלא חשיב לה פשיעה מהאי טעמא אלמא כעין גניבה ואצידה ומחייב מטעמא דלדעתא דהכי יחייב לך אגרא דמיטער נטירותא יתירא כרז חסדא ורבה בר רב הונא מדמימי לה הכא ואמי שפיר דקאמר בקמין כרז לוחו קמאי שרזו לפטור מדרכה דאס לא כן אמאי לוחו דמילתא דפשיעה הוא שהן חייבים דאפילו שומר חנם חייב וסבר רב פפא דהכא כרנא דפרק הכונס (ב"מ דף נח.) דלמך משום דאיבעי לך לעבורי חדא חדא לאו פשיעה היא ולא כרז כהנא דאמר הפס דהוי פשיעה גזי נפלה לגינה: אמר רבה התם גברי דפרומסקין הוו. אפילו גריס רבא אחי שפיר אע"ג דרבנא מוקי בהגול קמא (שם דף קח:) מילתא דרב הונא בר אבין שקדם ושבע כלל היכא דלא נשבע אפילו שומר חנם עושה עמו דין ואינו נשבע הכא לרבמי השואל משיב וליה לא סניחא ליה: דאי רמא קמא הוו [אתו] מצ"יין ליה. והסתמא אפילו לא הוכר הגנב הוה חייב כיון דפשע ולא נקט גמרא הוכר הגנב אלמא משום התלמידים שהיו סבורים דמשום דהוכר הגנב חייביה: סיגפיה ופתה אינו אונס. תימה דפשיעה דפשיעה גמורה הוא וי"ל דקמ"ל דאפילו יש לתלות ולומר שמתה גם נשבעל דבר אחר אפילו הכי חייב דלא היה לו לסגפיה: אימא

תורה אור השלם
1 ותפל שקא ותקדם ואת הנערים הבו לפי חרב ואמלטה רק אני לבדי להגיד לך:
איוב א טו
2 יחייבי ביום אכלנו חרב וקרה בלילה וחדר שנתי מעיקר: בראשית לא מ

6 לעיל מה. [ע"ש] לקמן קו. 3 [י"ל אומרים ב"ר"ש וביה ד"ר] ור"ש. 4 [לעיל לו:] ור"ש. 5 [ב"ק נח. 10] שם קח. 6 [לעיל לו:] 1 אונס לפטור כ"י רש"י.

הגהות הב"ח
(6) רש"י ד"ה הא נטר וכי וכן זה אצדעה:

גליון הש"ס
גמ' הדרד שקול דמיה. עין כ"ק דף נח ע"א מוס' ד"ה א"י: במשנה הארי הדוב. עי' לקמן דף ק"ו ע"א מוס' ד"ה ממי:

מוסף רש"י

בא זאב וטרף ובא ארי ודרם זאב וטרף. נשעת משלמת ואכיל ור' יהודה היא דאמר זאב אחד אונס: אי הכי אמאי פטור תחילתו בפשיעה וסופו באונס הוא. ואי לאכיל נמי דמוק' לה בעידנא דעילי אינשי מי ניהול והא מ"מ אס' היה יכול להליל חייב אלמא תחילתו בפשיעה וסופו בזאנס דפטור ומהא דאמר רב בהמפקד (לעיל דף לו. ושם) אפי' שומר שטר ששומר לשומר חנם פטור לפי ששטר לנן דעת אין ראייה דאפילו סבר רב תחילתו דכעין גניבה ואצידה וסופו בזאנס חייב אפילו הכי פטור דאין לנו לומר שדלא שומר חנם לא ישמור מנגיבה ואצידה רק מפשיעה והוה ליה תחילתו דכעין גניבה ואצידה אלמא סתם בן דעת רביל לשמור הרבה אפילו מדברים שאינו חייב ושמת אפילו מסרו לשומר חנם ופטריה מפשיעה פטור דלא חשיב תחילתו בפשיעה דהכי: איבעי דף דעבורי חדא חדא. נראה דלא חשיב לה פשיעה מהאי טעמא אלמא כעין גניבה ואצידה ומחייב מטעמא דלדעתא דהכי יחייב לך אגרא דמיטער נטירותא יתירא כרז חסדא ורבה בר רב הונא מדמימי לה הכא ואמי שפיר דקאמר בקמין כרז לוחו קמאי שרזו לפטור מדרכה דאס לא כן אמאי לוחו דמילתא דפשיעה הוא שהן חייבים דאפילו שומר חנם חייב וסבר רב פפא דהכא כרנא דפרק הכונס (ב"מ דף נח.) דלמך משום דאיבעי לך לעבורי חדא חדא לאו פשיעה היא ולא כרז כהנא דאמר הפס דהוי פשיעה גזי נפלה לגינה: אמר רבה התם גברי דפרומסקין הוו. אפילו גריס רבא אחי שפיר אע"ג דרבנא מוקי בהגול קמא (שם דף קח:) מילתא דרב הונא בר אבין שקדם ושבע כלל היכא דלא נשבע אפילו שומר חנם עושה עמו דין ואינו נשבע הכא לרבמי השואל משיב וליה לא סניחא ליה: דאי רמא קמא הוו [אתו] מצ"יין ליה. והסתמא אפילו לא הוכר הגנב הוה חייב כיון דפשע ולא נקט גמרא הוכר הגנב אלמא משום התלמידים שהיו סבורים דמשום דהוכר הגנב חייביה: סיגפיה ופתה אינו אונס. תימה דפשיעה דפשיעה גמורה הוא וי"ל דקמ"ל דאפילו יש לתלות ולומר שמתה גם נשבעל דבר אחר אפילו הכי חייב דלא היה לו לסגפיה: אימא

הא נטר כדנמרי אינשי ואין (6) אצדעה אלא אונס: כהוני מסא. שומרי העיר צליה שכל סמך אנשי העיר עליהם לשמור גופס וממונס הנהו ודאי צנו נטירותא יתירא: ארי ודרם. ארי דרכו לדרום הבהמה במקום שמואלה. ודך זאב לעורפה חיה ולהליכה במקום שהוא בטוח ושם הורגה: מאי לאו וכו'. אפי"ה חייב: א"ה אמאי פטור. כי אין יכול להליל: תחילתו הוה בפשיעה. גבי כל מוקין קטנים וקלים דהוא יכול להליל שהרי הניחם וצא לו וסופו נמי נהי דמויק חזק צא עליהן שאס' היה שם לא היה יכול להליל והו"ל אונס מיהו תחילתו בפשיעה הוה דחייב דלפי פסקי: הלכתא בהמפקד (לעיל דף נח. 3): דשמע קול ארי ועל. מאיממו שאנוס הוא: שומר חנם יש לו לקדם כחנם. ולא לשכור אנשים. ושומר שטר יש עליו לשוכר: עד כדי דמיה. של צהמות: והיכן מלינו. דקא רמיא עליה לשכור אנשים משלו: לנשכר דמיסא. וכשר הבהמות שמכר צבן ככר ולמודות צביתו: לנשכר יתירא. שלא יטעך לחזור אחר הבהמות לקנות: לא סניחא לנו ה' דרבה. דאמר לעיל דמי נטר כדנמרי אינשי הוה אידך (4) (אונס ופטור): להכי יחייב לך וכו'. ונהי דלאו פשיעה הוא אונס נמי לא הו' והו"ל ככדיה: אגמלא דגרס. גשר של נרש: צבר אחסיד. כלומר צבן עמך ואומתך: צבו. שם הגנב לטקיס מוזין היה: חייביה. לשלם הואיל והוכר הגנב ולא יפקיד כלום עליו לטרוח אחר הגנב עד שיגלגל מירו: עושה עמו דין. פרעון. והיינו פליגא דהא רמיא שומר חנם הוה וחייביה רב נחמן לשלומי: דפרומסקא. אנשי השלטון היו שם: מתני' נשעת משלמת ואכיל:

הא נטר כדנמרי אינשי אמר ליה אבוי אלא מעתה על למתא בעידנא דעילי אינשי הכי נמי דפטור אמר ליה אין גנא פורתא בעידנא דגנו אינשי הכי נמי דפטור א"ל אין איתיביה אלו הם אונסין ששומר שטר פטור עליהן כגון יותפל שבא ותקחם ואת הנערים הבו לפי חרב אמר ליה התם בחזני מתא איתיביה עד מתי שומר שטר חייב לשמור עד כדי הייתי ביום אכלני חורב וקרה בלילה א"ל התם נמי בחזני מתא אמר ליה אמו יעקב אבינו חזן מתא הוה דאמר ליה ללבן נטרי לך נטירותא יתירא כהוני מתא איתיביה (6) ארועה שהיה רועה והניח עדרו ובא לעיר בא זאב וטרף ובא ארי ודרם אין (6) אומדים אילו היה שם היה מציל אלא אומדין אותו אם יכול להציל חייב ואם לאו פטור מאי לאו דעל בעידנא דעילי אינשי לא ידעל בעידנא דלא עילי אינשי אי הכי אמאי פטור (6) תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב דשמע קל אריה ועל אי הכי אומדין אותו מאי הוה ליה למעבר יהיה לו לקדם ברועים ובמקלות אי הכי מאי איריא שומר שטר דאפי' שומר חנם נמי דהא מר הוא דאמר שומר חנם שהיה לו לקדם ברועים ובמקלות ולא קידם חייב השומר חנם בחנם ישומר שטר כשכר ועד כמה יעד כדי דמיהן והיכן מצינו בשומר שטר שחייב באונסין (6) הדרד שקול דמיהן מבעל הבית א"ל רב פפא לאכילי אי הכי מאי אהני ליה מינה נפקא מינה לכושרא דחיותא אי נמי לטרחא יתירא רב חסדא ורבה בר רב הונא (6) לא סבירא להו הא דרבה דאמרי להכי יהי לך אגרא לנטורי לי נטירותא יתירא בר אדא סבולאה הוי קא מעבר חיותא אגמלא דנרש דחפה חדא לחברתה ושדיתה כמיא אתא לקמיה דרב פפא חייביה אמר ליה מאי הוה לי למעבר א"ל (7) אבעי לך לעבורי חדא חדא א"ל ידעת ביה כבר אהתיך דמצי למעבר חדא חדא א"ל כבר צווחו קמאי דקמך ולא איכא דאשגח בהו איבו אפקיד כיתנא בי רוניא אול שבו שמטיה מינה לסוף הוכר הגנב אתא לקמיה דרב נחמן חייביה לימא פליגא דרב הונא בר אבין (6) דשלח רב הונא בר אבין (6) נגנבה באונס ואח"כ הוכר הגנב אם שומר חנם הוא רצה נשבע רצה עושה עמו דין אם שומר שטר הוא עושה

עמו דין ואינו נשבע אמר רבא (7) התם גברי דפרומסקא הוו קיימי דאי רמא קלא הוה אונס ומצלין ליה: מתני' (6) זאב אחד אינו אונס שני זאבים אונס רבי יהודה אומר בשעת משלחת זאבים אף זאב אחד אונס ישני כלבים אינו אונס ידוע הבבלי אומר משום רבי מאיר מרוח אחת אינו אונס משתי רוחות אונס הלסטים הרי זה אונס (6) הארי הדוב והגמר והברדלס והנחש הרי אלו אונס (6) אימתי בזמן שבאו מאליהן אבל הולכין למקום גדודי חיה ולסטים אינו אונס (6) מתה כדרכה הרי זה אונס סגפיה ומתה אינו אונס (6) עעלתה לראשי צוקין ונפלה הרי זה אונס (6) לראשי צוקין ונפלה ומתה אינו אונס: גמ' והתניא זאב אחד אונס אמר רב נחמן בר יצחק ההיא בשעת משלחת זאבים ורבי יהודה היא: הלסטים הרי זה אונס: אמאי לוקי גברא להרי גברא או דלמא האי מסר נפשיה והאי לא מסר נפשיה (6) מסתברא דהאי מסר נפשיה והאי לא מסר נפשיה אמר ליה אבוי לרבא אשכחיה רועה ואמר ליה גנבא סריא בדוכתא פלניא יתיבינן כך

השוכר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא

צד.

עין משפט נר מצוה

כך וכך אנשים. עמנו במקום שאנו רועים שם ואם תבא לגוול תמות: **וזקפא.** קלעים המקלעים זכאנן: **פסיקא לן.** פסוקות וקבועות עליו להיות עמנו בכל יום: **רבי הולין.** שהסיר לו המקום שהבהמות שם והשאירו ללא על ידי שגידפו: **מתני' כל המסרה**

אימא סיפא כל תנאי שיש מעשה בתחילתו תנאו בטל אראן דר' מאיר. הכל משמע ללא כפי' הקוטרס דפי' בסוף פרק מי שאלחו (גיטין דף עה. ד"ה משום) לאפילו רבנן דרבי מאיר מודו דנענין תנאי קודם למעשה גבי הא דקאמר אלא אמר רבא משום דהוי מעשה קודם לתנאי:

על מה שכתוב בתורה וכו'. בגמרא מפרש להו: **כל תנאי שיש בו מעשה בתחילתו.** שהקדים מעשה שעליו לעשות לתנאי שהוא שאל ממנו כגון הרי מעשה זה שלך אם מעשה דבר פלוני. ללא דמי לתנאי בני גר ובני ראוון אם יעצרו ונתתם (במדבר לב) היינו תנאי קודם למעשה. אם מעשה לי הדבר הזה אשובה ארעה לאןך (בראשית ז) היינו תנאי ששאל ממנו קודם למעשה שעליו לעשות: **תנאו בעל.** והיו מעשה מקיים ואע"פ שלא קיים בעל התנאי את התנאי: **וכל תנאי שאפשר לו לקיימו תנאו קיים.** אם תנאו קודם למעשה הוא הא כי אפשר לקיימו תנאו בעל והמעשה קיים ובגמרא מפרש לה: **גמ' בדבר שבממון.** שאר וכסות: **אפילו סימא.** רישא דקתני מתנה שומר חנם להיפטר משבועה ר"מ והאי לאו מתנה על מה שכתוב בתורה הוא אלא שאמר לו אי אפשר להיות שומר שכן אלא בכך

כך וכך גברי איכא בהדן כך וכך כלבי איכא בהדן כך וכך וזקתא פסיקא לן ואול ושקל מיניה מאי א"ל אהרי הולין למקום גרודי חיה ולסמים: **מתני' המתנה שומר חנם להיות פטור משבועה והשואל להיות פטור מלשלם יגושא שבר והשוכר להיות פטור משבועה ומלשלם** כל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל יוכל שאפשר לו לקיימו בסופו והתנה עמו מתחילתו תנאו קיים: **גמ' אמאי מתנה על מה שכתוב בתורה הוא וכל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל הא מני ר' יהודה היא דאמר יבדבר שבממון תנאו קיים דתניא האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאין לך עלי שאר כסות ועונה הרי זו מקודשת ותנאו בטל דברי ר"מ רבי יהודה אומר בדבר שבממון תנאו קיים ומי מצית מוקמת לה כר' יהודה אימא סיפא כל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל אראן לר"מ הא לא קשיא לעולם ר' יהודה היא וסיפא בדבר שאינו של ממון אימא סיפא כל תנאי שיש בו מעשה בתחילתו תנאו בטל מאן שמעת ליה דאית ליה הא סברא ר"מ דתניא אבא הלפתא איש כפר חנניא אמר משום ר"מ תנאי קודם למעשה הרי זה תנאי מעשה קודם לתנאי אינו תנאי אלא כולה ר"מ היא ושאי הכא דמעיקרא לא שעבד נפשיה תנא דמתנה שומר שבר להיות כשואל במאי בדברים אמר שמואל ב' בשקנו מידו ור' יוחנן אמר אפילו תימא ב' בשלא קנו מידו ב' בההיא הנאה דקא נפיק ליה קלא דאיניש מהימנא הוא גמיר ומשעבד נפשיה: וכל שאפשר לו לקיימו בסופו וכו': אמר רב טבלא אמר רב זו דברי רבי יהודה בן תימא אבל חכמים אומרים אע"פ שאי אפשר לו לקיימו בסופו והתנה עליו מתחילתו לרקיע קיים דתניא הרי זה גיטך ע"מ שתעלי לרקיע על מנת שתרדי לתהום על מנת שתבלעי קנה של מאה אמה על מנת שתעברי את הים הגדול ברגליך נתקיים התנאי הרי זה גט לא נתקיים אמה על מנת שתעברי את תימא אומר כזה גט כלל א"ר יהודה בן תימא כל שאי אפשר לו לקיימו בסופו והתנה עליו מתחילתו אינו אלא כמפליגה וכשר אמר רב נחמן אמר רב הלכה כרבי יהודה בן תימא אמר רב נחמן בר יצחק מתני' גמ' דיקא דקתני כל שאפשר לו לקיימו בסופו**

גליון הש"ס

גמ' והתנה ש"ש. תוס' לעיל נח ד"ה ארי' היה להם הירקא פה ש"ס וכו' הוא שהתנה אשיר כן. וגירסתו ש"ש י"ל לירכותא נקט הכי אף דל' דלאו משום דנפק קלא עבד מ"ש בהנהא אשיר: שם בהדא הנאה. עין לעיל דף נח. תוס' ד"ה ארי'.

מוסף רש"י

על מנת שאין לך עלי שאר. מוזן רעונה. שמיש. הרי זו מקודשת ותנאו בטל. לזן אשיר מתנה על מה שכתוב בתורה והי קודמי המעשה מעשה והתנאי תנאו לנפשיה. דמעשה כלל תנאי דמי לנפשיה דנפשיה הוא לא לתימא לתימא (קדושין י"ט) וזכיר (ג). ענת תשמיש מנהו הא וזכיר דנפשיה הוא (רשב"ם ב"ב פ"ב). תנאו קיים. קיים. הקדושין קדושין י"ט לה עליו עונה אלא לא שאר וכסות (שם). כמפליגה. דוחה אותה לענין דברי הגמ' (גיטין פד).

היה זה תנאי קודם למעשה. אם מעשה לי הדבר הזה אשובה ארעה לאןך (בראשית ז) היינו תנאי ששאל ממנו קודם למעשה שעליו לעשות: **תנאו בעל.** והיו מעשה מקיים ואע"פ שלא קיים בעל התנאי את התנאי: **וכל תנאי שאפשר לו לקיימו תנאו קיים.** אם תנאו קודם למעשה הוא הא כי אפשר לקיימו תנאו בעל והמעשה קיים ובגמרא מפרש לה: **גמ' בדבר שבממון.** שאר וכסות: **אפילו סימא.** רישא דקתני מתנה שומר חנם להיפטר משבועה ר"מ והאי לאו מתנה על מה שכתוב בתורה הוא אלא שאמר לו אי אפשר להיות שומר שכן אלא בכך

והוא קודמי המעשה מעשה והתנאי תנאו לנפשיה. דמעשה כלל תנאי דמי לנפשיה דנפשיה הוא לא לתימא לתימא (קדושין י"ט) וזכיר (ג). ענת תשמיש מנהו הא וזכיר דנפשיה הוא (רשב"ם ב"ב פ"ב). תנאו קיים. קיים. הקדושין קדושין י"ט לה עליו עונה אלא לא שאר וכסות (שם). כמפליגה. דוחה אותה לענין דברי הגמ' (גיטין פד).

הדרן עלך השוכר את הפועלים

השואל.

ה"ג השואל את הפרה ושאל בעליה עמה או שגר בעליה עמה. לא גרסינן שמירת כולה מתניתין גבי פרה אלא גבי בעלים דאשמעינן היכא דפרה שאולה כל היכא דהוה בעלים עמו במלכתו בין שזאלת גופו ובין ששכר אלוו קרינא זיה אש בעליו עמו (אבל בפרה שכורה לא אשמעינן מתניתין דפטור בבעלים אבל מצדיתא) שמעינן לה: אבל

הדרן עלך השוכר את הפועלים

השואל את הפרה ושאל בעליה עמה או שגר בעליה עמה לשאל הבעלים או שכרן ואחר כך שאל את הפרה ומתה פטור שנאמר 'אם בעליו עמו לא ישלם

אבל

אימא סיפא כל תנאי שיש מעשה בתחילתו תנאו בטל אראן דר' מאיר. הכל משמע ללא כפי' הקוטרס דפי' בסוף פרק מי שאלחו (גיטין דף עה. ד"ה משום) לאפילו רבנן דרבי מאיר מודו דנענין תנאי קודם למעשה גבי הא דקאמר אלא אמר רבא משום דהוי מעשה קודם לתנאי: **אמר רב נחמן בר יצחק מתני'** גמ' דיקא בו. וא"ת מאי קמ"ל רב נחמן הא רב אמר לעיל זו דברי ר' יהודה בן תימא ועוד מה שיך דיקא מה שהוא בהדיא ואיכא למימר ללא שמיט ליה דרב ושיך גמי דיקא כיון שאינו כפירוש במשנה אבל קשה דהוה ליה למיתני כל שאי אפשר לו לקיים תנאו בעל כי איך דרישא ונראה לומר (אע"פ) דרב נחמן הוה ידע להא דרב ומפרש מגליה לרב דמתניתין כותיבה דהא איכא למימר דלמי ככולי עלמא וקאי ארישא דקתני דכל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל ויהי עממא משום דכל תנאי שאפשר לקיימו כשופו דוקא הוי תנאי קיים אבל מתנה על מה שכתוב בתורה שאי אפשר לו לקיימו תנאו בטל והתנה עליו מתחילתו גמי קאי ארישא דקתני וכל שיש בו מעשה מתחילתו תנאו בטל דוקא התנה עליו מתחילתו תנאו קיים שהפסחי קודם למעשה ודייק דלמיתא כרבי יהודה בן תימא מדקתני כל דאי קיומא דרישא הוא לא הוה ליה למיתני כל אלא ואם אפשר לקיימו בסופו והתנה עליו מתחילתו תנאו קיים אלא דאי סיפא מילתא דאפי נפשיה הוא וטוס מידוש אלא לאשמעינן אש כן דלאי אלא למידק אפשר אין לא אפשר לא ופי' רבינו שמואל אין נראה לר"י כלל לך לא כמתני:

הדרן עלך השוכר את הפועלים

השואל את הפרה: (שי"ן לע"ג) פרה במשיבה ובעלים באמירה. הק' ריב"ס דלמר לקמן בפירקין (דף זז.) שחל ענחא ואומנא וספר מתא כולהו בעידן עבדיתייהו כשאלה צבעלים דמו משמע דשאל בעידן עבדיתייהו לא הו שאלה צבעלים וי"ל ללאו דוקא בעידן עבדיתייהו אלא בשעת הליכתן או אפילו מומנים עממן ליתן ולעשות חסוד בעידן עבדיתייהו אבל דאי משעת אמירה של קודם פסק מלאכה לא חסוד שאלה צבעלים כדאמרין בס"פ האומנין (לעיל דף פא.) לסוף איגלאי מילתא דהיא עממא שכרא הוי שמי ולא הוי פשיעה צבעלים: מן

הדרן עלך השוכר את הפועלים

השואל את הפרה ושאל בעליה עמה או שגר בעליה עמה לשאל הבעלים או שכרן ואחר כך שאל את הפרה ומתה פטור שנאמר 'אם בעליו עמו לא ישלם

אבל

אבל

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא

א) לעיל ג' שנועם מ"ג.
ב) לעיל מ"א: כ"ב מ"ג.
ג) וקדוש יי' ויש"ג.
ד) ופסחים י"ח: ויש"ג.
ה) סנהדרין ס"ג: פ"ה.
ו) שנועם מ"ג: וי"ג: פ"ה.
ז) ויש"ג: מ"ג: וי"ג: פ"ה.
ח) ויש"ג: מ"ג: וי"ג: פ"ה.
ט) ויש"ג: מ"ג: וי"ג: פ"ה.

מוסף רש"י

נרשא שבר. אומר כשכר
(שנועם מ"ג: ויש"ג: ויש"ג:)
הכל. שלל פשע (ש"ס) א"ס
לא ששע ועל ד' על כל
המאורעות הכתובות בשאר
שמויה עדיפא מבפילא
שקר עמלה לו ופטור ועל
ג' על הכל גניבה ואגדה
ואונקין (ש"ס) משלם את
הכל. כל הקד דמימו
במתי שבר שנייה ומתה
וגניבה ואגדה. אכל מתה
מחמת מלאכה פטור. דלאו
לאוקמה ככלתא שילה
(שנועם מ"ג: ויש"ג: ויש"ג:)
שבויה עדיפא מבפילא
בשבויה. תמור שמר
שבר מחייב בקין עד שלל
נשבע לשקר נמקום שזומר
חזק פטור. דהיינו גניבה
ואגדה. משומר משלם
כפל. ומדה ו' ז' א"ס אלא
לאחר שנשבע לשקר שנגנבה
ובאו עדים שהיא גנבה.
די אחריי כפל בטוען
טענת גנב. לאחר שניעה
אחריי (ש"ס) הלך
קנסא משום שניעה היא
דקניסא דמחמת וי"ג: פ"ה.
אין לי אלא אביו ואמור.
כאחד (סנהדרין ס"ג) שנייה
יחד (ש"ס) קלל שנייה
ואחריי ע"ה. אביו בלא
אמו אמו בלא אביו.
אחר מהם מנין (ש"ס).
אביו קלל אמו קלל.
לומר סמך קללה בראש
המקרא לאביו ובסופו סמך
לאמו (סנהדרין ס"ג) ובע"ז
ש"ס פ"ה ושבויות כ"ו. וחולין
ע"ה: למימרא דאי הכי או
האי (חולין ש"ס) משמע
שניהם כאחד ומשמע
אחד בפני עצמו. מחמת
המקרא משמע אם אביו
יחד (כ"ל או א"ה) אמו.
דל"ג: ר"י מוסף על
ענין דלשון משמע נמי אחד
מהם (סנהדרין ס"ג) אביו
ואמו משמע נמי או הכי או
האי (חולין ע"ה).

אבל שאל את הפרה וכו'. אשמעינן א"ע"פ שהיה עמו בשעת
אונקיה לא היה שאלה בצעלים לאפטורי אלא אם כן היה עמו
בשעת שאלה וטעמא מפרש בגמרא: **גמ'** ובעלם באמירה.
משאמר לו הרי פרמי ואני נשאלין לך הוי גופו שאלו לו ופרה אחתי
מיחסיא משיכה ועל כן הוה ליה שאל
בצעלים ואחר כך שאל פרה: **נשבעין**.
שכן הוא שאל ששעו צה ושלא שלמו
צה יד: **פרשה ראשונה**. ג' פרשיות
הן סמוכות. כי יתן איש אל רעהו
כסף או כלים לשומר (שמות כב)
ובה פטר על הגניבה דכתיב (שס)
וגונב מנית האיש שטוען שנגנבה
הימנו דכתיב (שס) ונקרב בעל הבית
אל האלהים ואוקימנא"ו לשבועה
שנשבע שאל שלל צה יד. ואחרייה
כי יתן איש אל רעהו חמור או שור
או שה ובה חייב על הגניבה ופטור
על האונקין שבועה דכתיב (שס)
ומת או נשבר או נשנה שנועם ה'
מהיה ואם גנוב יגנב ישלם. ושלישית
וכי ישאלו וחיוב צה את האונקין
כשאלו בעליו עמו ופטור בצעלים:
בטוען טענת גנב. טוען שנגנבה
הימנו ונמצא שהוא עצמו גנבה חייב
צה כפל בפרשה ראשונה דכתיב אם
לא ימצא הגנב וקמין ליה על כל
דבר פשע ישלם שנים ואוקימנא
צ"פ מרובה (כ"ב דף ט"ג) אם לא ימצא
כמו שאומר אלא הוא עצמו גנבו
ישלם שנים וכגון שנשבע מחילה
לשקר שנגנבה אכל צאו עדים קודם
שנשבע מחילה לשקר אינו משלם
כפל דהכי כתיב אם לא ימצא הגנב
וכבר נשבע ונקרב בעל הבית אל
האלהים לשבועה על כל דבר פשע
אשר ירשיעו דינין צעדים ישלם
שנים וכיון דחומרא היא שדייה להך
פרשטא אשומר שכר דלילו פרשה
שניה ליכא כפל דהא מיחייב ליה
בגניבה ואגדה ומני טעין שנגנבה
מחייב עצמו בקין: **אפילו גנב**.
חמורה שניה מראשונה דקרנא בלא
שבועה שהשניה מחייבו לשלם קין
משאמר שנגנבה ואפילו לא נשבע
לשקר זה חמורה מן הראשונה
שפטורא ממשלם קין אם לא צאו
עדים שהוא גנבה א"ע"פ שמחייבו
כפל לאחר שנשבע לשקר ובאו עדים
ובלא שבועה אין שם כפל: **הדע**.
דהא עדיפא מללא פטר שואל על
הגניבה ונימייביה כפל לאחר שבועה:
דהא שואל כל הנאה שלו. שחמס
הוא עושה מלאכתו ובו היה לו
להחמיר יותר וחיובו על טענת גנב
קין בלא שבועה ולא פטורו בשבועה
כדי להביאו לדין כפל: **דקימא**
באגס. כלומר יש שואל שכל הנאה
שלו כגון שהיה אגס סמוך לו: **רוכ**

תנן התם ארבעה שומרים. משום דליימי צממיתין קרא דואם
בעליו עמו וגו' נטר למימר מנא ה"מ עד הכא:
שומר הנם נשבע ע"י הכה"ן. לא חשיב פשיעה דצהא כולהו
חיובים והשואל משלם את הכל מה שהוזכר בפרשה אבל
מתה מחמת מלאכה כיון ששואל יש
לו רשות לפשות צה מלאכה פטור:
דקיימא באגס. לא בעי
למימר היכא דון אותה
שאין כל הנאה שלו שהיא פטור
לעולם חייב בנאמן אלא הי"ק אפי'
שואל שכל הנאה שלו כגון דקיימא
באגס אינו משלם אלא קין:
אלא פ"מאן דאמר דברה תורה
כ"שון בני אדם כו'. א"ע"ג
לדלייה דרשינן בכל מקום לנד
מיהא דלא מיסתבר כדפי' צפ"צ
(לעיל דף ל"א: ד"ה דצהא) ה"נ לא מסתבר
לרבות אגדה כיון דכתיב בלשון
גניבה ואית לן למימר דצהא תורה
בלשון בני אדם: **אלא** אביו
ואמו. דסתמא משמע שנייה כאחד.
והא דכתיב (דברים כב) יחדו שבעטו
אליטריך לשתי תכפיות ויחדו דלא
תחרוש (ש"ס) אליטריך דאי לאו יחדו
ה"א אפילו אין קשורים צמחרישה
אלא שמהניגס צמח אהא או אפילו
צה אחר זה ורבי יונתן נמי דאמר
עד שיפטרין לך הכתוב יחדו לא
מהתם יליך מדאליטריך התם למיכתב
יחדו דהא אליטריך כדפי' אלא
מסדרא קאמר דהוי משמע הכי:
דאפשר

מכפילא בשבועה תדע דהא שואל כל הנאה שלו ואינו משלם אלא קין
והשואל כל הנאה שלו והא בעיא מוזני דקיימא באגס והא בעיא נטירה
בנמר מתא ואיבעיה אימא לא תימא כל הנאה שלו אלא אימא רוב הנאה
שלו ואיבעיה אימא בשאילת כלים נושא שכר והשוכר נשבעין על השבורה
ועל השבויה ועל המתה ומשלמין את האבירה ואת הגניבה בשלמא גניבה
דכתיב א"ס גנוב יגנב מעמו ישלם לבעליו אלא אבירה מנא לן דתניא אם
גנוב יגנב אין לי אלא גניבה אבירה מנין ת"ל אם גנוב יגנב מכל מקום הניחא
למאן דאמר לא אמרינן דברה תורה כלשון בני אדם אלא למאן דאמר אמרינן
דברה תורה כלשון בני אדם מאי איכא למימר אמרי במערבא קל וחומר
ומה גניבה שקרובה משלם אבירה שקרובה אבירה לפשיעה לא כל שכן
ואידך מילתא דאתיא בקל וחומר טרח וכתב לה קרא והשואל משלם את
הכל בשלמא שבורה ומתה דכתיב יוכי ישאל איש מעם רעהו ונשבר או
מת אלא שבויה בשואל מנא לן וכי תימא נילף משבורה ומתה מה לשבורה
ומתה שכן אונסא דסליק אדעתא הוא תאמר בשבויה שכן אונסא דלא
סליק אדעתא הוא אלא נאמרה שבורה ומתה בשואל ונאמרה שבורה
ומתה בשומר שכר מה להלן שבויה עמו אף כאן שבויה עמו איכא למיפרך
מה לשומר שכר שכן לפטור תאמר בשואל שכן לחיוב אלא כר' נתן דתניא ר'
נתן אומר או לרבות שבויה האי או מיבעיא ליה לחלק דסד"א עד דמיתברא
ומתה לא מחייב קמ"ל הניחא לר' יונתן אלא לר' יאשיה מאי איכא למימר
ד'תניא איש אשר יקלל את אביו ואת אמו אין לי אלא אביו ואמו אביו בלא
אמו אמו בלא אביו מנין ת"ל אביו ואמו קלל אביו קלל אמו דברי רבי
יאשיה רבי יונתן אומר משמע שניהם כאחד ומשמע אחד בפני עצמו

הנאה. שאינו נתן שכר: ואיבעיה אימא בשאילת כלים. כל הנאה שלו דלא בעי מוזני ושמרינן
פלוגמא היא באלו מילואות (לעיל דף ט"ג): ואידך. מאן דאמר לא דצהא תורה כלשון בני אדם: ועל
מנת כן שיליה מדלא אחי על מנת שלא אחייב בצבורה ומתה תאמר בצבורה דלא הוה ליה לאסוקי אדעתיה ולאחתי: מה
לשומר שכר. אם השוה צו שצויה לצבורה ומתה: שכן לפטור. השוה אותה להן והיה יחא ליה כיון דצבורה ומתה פטורה כל
שכן דצבורה שפיר פטר ליה: סאמר. להשוותו להן בשואל לחיוב והא ליכא למיפרך מה לצבורה ומתה דלונסא דסליק
אדעתא הוא: ונשבר או מת: הניחא. הא דלא מיבעי לך או לחלק לרבי יונתן דלא בעי לחלק ואומר דנשבר ומת הוי
משמע או האי או האי מני למדרשה לרבות שצויה: אביו קלל אמו קלל. בחתילמו סמך קללה לאביו בסופו סמך קללה לאמו:
עד

ג א מ"י פ"ה מהלכות
שמיות ה' ג סמג
ענין פט טושי"ע מ"מ ס"י
שמו טעוף כ':
ד ב מ"י פ"ו מהלכות
שמיות ה' ג סמג
לאון רבו טושי"ע י"ד ס"י
רמא טעוף פ':

תורה אור השלם

1 וכי ישאל איש מעם
רעהו ונשבר או מת
בעליו אין עמו שלם
ישלם: שמות כ"ג יג
2 ואם יגב יגב מעמו
ישלם לבעליו:
שמות כ"ב יא
3 כי איש איש אשר
יקלל את אביו ואת אמו
מות ימות אביו ואמו
קלל דקדו בו:
ויקרא כ ט

